Talous ja tutkimus
Penna Urrila

19.11.2025

HE 167/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi
Eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle

Elinkeinoelämän keskusliitto (jäljempänä: EK) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Suomen julkisen talouden velkaantuminen on jatkunut finanssikriisin jälkeen jo kohta 20 vuotta voimakkaana. Velkataso on noussut keskeisimpiin verrokkimaihin nähden huomattavasti, eikä se ole tehdyistä tasapainotustoimista huolimatta kääntymässä kestävälle uralle.

Tämänhetkinen lainsäädännön muutostarve johtuu paitsi julkisen talouden huomattavan nopeasta velkaantumisesta, myös merkittävältä osin EU:n talouspolitiikan ohjausmekanismien uudistamisesta pitkään jatkuneen poikkeusjakson jälkeen. EK pitää luontevana, että samassa yhteydessä on lähdetty tarkastelemaan myös laajemmin kansallista julkisen talouden hoitoon liittyvää sääntelyä, mekanismeja ja instituutioita.

Eurooppalaisen finanssipolitiikan kehikon ohella monissa jäsenmaissa on jo tällä hetkellä käytössä **kansallisesti sovittuja päätössääntöjä** ja tavoitteita. Tällaisesta hyvä esimerkki on Ruotsissa jo pidempään käytössä ollut sääntely, jonka yhtenä osana on julkisen velan tavoitetaso (”velka-ankkuri”).

EK kannattaa Suomen julkisen taloudenhoidon pitkän aikavälin tavoitteiden vahvempaa kirjaamista lainsäädäntöön sekä näiden tavoitteiden saavuttamista tukevien instituutioiden kehittämistä kaikin tavoin. Lakiesityksessä valittu tavoite – velkasuhteen painaminen 60 prosenttiin ja pitkällä aikavälillä 40 prosenttiin – on perusteltu. Pitkän aikavälin päämäärän on oltava taso, joka varmistaa **maltilliset velanhoitokulut sekä korkean luottoluokituksen**, kuten esimerkiksi muilla Pohjoismailla tällä hetkellä on.

Julkisen talouden sääntökehikon uudistamisen yhteydessä on tärkeää rakentaa **uskottavat instituutiot**, jotka mahdollisimman hyvin

varmistavat pitkäjänteisen yli hallituskausien ja suhdannesyklien ulottuvan taloudenpidon.

Erittäin tärkeä osa toimivaa finanssipolitiikan ohjausta on **laaja poliittinen sitoutuminen** terveen taloudenpidon tavoitteisiin. Tämän takia on ensiarvoisen tärkeää, että syksyllä 2025 saavutettiin laaja parlamentaarinen sopu julkisen talouden tavoitteista.

Laajapohjainen parlamentaarinen yksimielisyys korjaa vielä esitysluonnosvaiheessa olleen keskeisimmän ongelman – puuttuvan poliittisen sitoutumisen tavoitteiden saavuttamiseen. **EK kannattaa vahvasti Suomen julkisen talouden tavoitteiden valmistelemista parlamentaarisessa työryhmässä** nyt esitettävällä tavalla.

EK huomauttaa kuitenkin siitä, että erilaiset ennalta-arvaamattomat tapahtumat ja shokit ovat koetelleet paitsi EU:n julkisen talouden ohjausjärjestelmää, myös monien maiden kansallisia julkisen talouden ohjausmekanismeja. Tällaisista ovat esimerkkeinä koronapandemia sekä tarve korottaa puolustusmenojen tasoa huomattavasti.

Pitkällä aikavälillä kestävän kansallisen sääntelykehikon olisi mahdollistettava tilapäinen poikkeaminen tavoiteuralta vakavissa ja ennalta-arvaamattomissa taloudellisissa shokeissa, mutta kynnyksen tällaiseen poikkeamiseen tulisi olla huomattavan korkea. Samalla kehikon olisi sisällettävä mekanismit normaalisääntelyyn palaamiseksi mahdollisimman nopeasti. Nyt esitetyn sääntelykehikon toiminta ennalta-arvaamattomissa taloudellisissa shokeissa jää väistämättä jossain määrin avoimeksi.

<u>Laki talouspolitiikan arviointineuvostosta</u>

Laki talouspolitiikan arviointineuvostosta on osa kokonaisuutta, jolla on tarkoitus vahvistaa julkisen taloudenhoidon valvontainstituutioita.

EK näkee **Suomen julkisen taloudenhoidon valvonnan parantuneen viime vuosina**. Sekä talouspolitiikan arviointineuvoston raportit että Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) harjoittama julkisen taloudenhoidon valvonta ovat viime vuosina kehittyneet myönteisesti niin sisältönsä kuin vaikuttavuutensa puolesta.

EK kannattaa talouspolitiikan valvontainstituutioiden aseman säätämistä lailla. Tavoitteena tulee olla mahdollisimman itsenäinen, riippumaton asema valvontainstituutioille, jotta valvonta osaltaan vahvistaa sitoutumista kestävän julkisen taloudenpidon periaatteisiin.

Lakiesityksessä ehdotetaan Talouspolitiikan arviointineuvostoa sijoitettavaksi valtiovarainministeriön hallinnonalalle ja operatiivisesti osaksi VATT:ia. Neuvostolle tavoitellaan kuitenkin **riippumatonta asemaa** ja

Talous ja tutkimus
Penna Urrila

19.11.2025

EK:n arvion mukaan monet lakiesityksen yksityiskohdat tätä sinänsä tukevat varsin hyvin.

EK **ei kuitenkaan pidä optimaalisena ratkaisuna** riippumattoman valvojan sijoittamista osaksi hallinnonalaa, jonka toimintaa sen pitäisi itse ensisijaisesti valvoa. Erityisesti neuvoston sihteeristön sijoittuminen osaksi VATT:n organisaatiota ei ole omiaan varmistamaan valvontainstituutiolle mahdollisimman laajaa uskottavuutta ja EK:n mielestä välttämätöntä, täysin riippumatonta asemaa. Lisäksi **toimintojen siirtämiseen** organisaatiosta toiseen **liittyy väistämättä tiettyjä siirtymäkauden henkilö- ym. riskejä**.

EK:n arvion mukaan ensisijainen vaihtoehto riippumattoman valvontatoiminnon järjestämiseksi olisi jatkossakin ollut VTV. Toiminnon sijainti itsenäisessä, Eduskunnan alaisessa organisaatiossa olisi ollut kaikista varmin vaihtoehto vahvan julkisen uskottavuuden luomisessa talous- ja finanssipolitiikan valvonnalle. Nyt esitettävälle toimintojen siirrolle ei EK:n mielestä ole esitetty riittävän vahvoja perusteita.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Sami Pakarinen
Johtaja